

## Laxå kommuns remissvar på delbetänkande SOU 2025:85

### "Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik"

#### Inledning

Utredningen har belyst ett antal frågor om behovet att förändra och förtydliga statliga myndigheters, inklusive länsstyrelser, och regioners ansvar och uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Utredningen frågar sig om det finns hinder för samordningen av statliga myndigheter, inklusive länsstyrelser, inom den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Vilka hinder finns i dag för samverkan mellan statliga myndigheter, inklusive länsstyrelser, regioner och kommuner? Kan samordning och samverkan effektiviseras och stärkas? Vidare bearbetar man frågan kring huruvida den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken bör slås samman till ett område med ett nytt gemensamt mål, hur det målet bör formuleras i så fall och vad den förnyade politiken ska fokusera på. Utredningen utgår i sitt arbete från ett antal möjligheter och utmaningar för hur en modern politik för utveckling utifrån ett territoriellt perspektiv bör utformas för att vara mer sammanhållen.

Laxå kommun håller med om stora delar av delbetänkandets innehåll, att det är viktigt att geografiska perspektiv i politiken stärks och att ansvarsfördelning, roller och samverkan tydliggörs mellan stat, region och kommun, samt att civilsamhälle och näringsliv är viktiga delar i utvecklingspolitiken. Utredningen kommer att analysera och i slutbetänkandet lämna förslag till hur ett flexibelt och effektivt system för ansvarsfördelning, styrning och samverkan bör se ut inom den aktuella politiken, vilket Laxå kommun ser mycket positivt på och ser fram emot att ta del av.

Laxå kommun ser positivt på de förtydliganden och ändringar som utredningen föreslår i lagen om regionalt utvecklingsansvar och lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Utredningen använder "territoriell politik" som ett samlingsbegrepp för den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken.

#### Långsiktighet och tydlighet

Det behövs en långsiktig förändring för den regionala utvecklingspolitiken, enligt utredningen med ett tidsperspektiv till 2050. Ett långsiktigt perspektiv är också bra för en liten kommun som Laxå. Det långsiktiga perspektivet skapar möjlighet till bättre överskådlighet (planeringsförutsättningar), tydlig organisering och ansvarsfördelning över

tid. Detta är något som är viktig för Laxå kommun att belysa i det fortsatta arbetet med utredningen då annars ansvar lätt förskjuts utåt i kommuner vilket är resurskrävande. Kommunen har en avgörande roll i den regionala och nationella utvecklingspolitiken, vilket Laxå kommun vill trycka på, men ansvaret för den regionala och geografiska utvecklingen behöver ha en tydlig organisatorisk styrning från regionen som inte skjuts över på kommunen. Det behövs tydlig styrning på ett övergripande plan (statligt). Utredningen menar att otydligheten i styrning, ledning, uppföljning stjälper samverkan, detta leder också till att *lärandet* saknas. Laxå kommun anser att lärandet är väsentligt i samverkan och för att samverkan ska fungera, varför detta särskilt bör fortsatt analyseras inför slutbetänkandet.

Utredningen trycker på att regionen ska ha kvar sitt regionala utvecklingsansvar, detta tycker Laxå kommun är väldigt bra för att förstärka tydligheten i roller vilket kan underlätta samverkan framgent. Laxå kommun motsätter sig inte att man i den fortsatt utredningen testat och ifrågasätter ansvarsförhållanden och samverkansformer, men det är viktigt att också ta kommunens självstyre i beaktande, vilket man understryker i delbetänkandet, och inte skjuter över ansvar på kommunen, utan står fast vid att stat och region har ett delat ansvar i dessa frågor.

### **Länsindelning och kommunindelning**

Utredningen menar att det saknas förutsättningar, just nu, för en större reform av länsindelning eller kommunindelning, förslagen i utredningen ska därför kunna anpassas till andra geografiska konstellationer än dagens kommun- och länsindelning. Detta är viktigt då utvecklingspolitiken inte kan bygga på en specifik organisering av geografiska områden utan behöver vara hållbar över tid, anser Laxå kommun. De organisatoriska utmaningar som finns med dagens utvecklingspolitik är troligen heller inte direkt kopplad till en specifik geografisk gräns/begränsning utan handlar mer om samverkansformer, styrning, ledning och uppföljning.

### **Samlad stat centralt för framtidens territoriella politik**

Målen för den territoriella politiken behöver bli tydligare, vilket Laxå kommun håller med om, för att skapa utveckling och förändring i samhället. Här belyser utredningen de övergripande värdena i territoriell sammanhållning, effektiv och platsbaserad samordning samt lokal och regional förankring. En tydlig ansvarsfördelning skapar också bättre förutsättningar för att aktörerna ska kunna samverka på ett sätt som bidrar till att uppnå dessa mål.

Om samverkan ska fungera på lokal nivå så behöver samverkan även fungera på nationell och regional nivå. Det blir omöjligt för kommuner att arbeta tvärssektoriellt när inte våra styrande myndigheter, våra samverkansorgan, stat och region inte gör det.

Utredningen skriver att: " [...]krav på att regeringens styrning är sammanhållen, det vill säga att styrningen utgår från verksamhetsområden och ett helhetsperspektiv snarare än utifrån enskilda myndigheter" vilket stärker Laxå kommuns argument om hur viktigt det är att inte enskilda myndigheters agenda får styra utan att man behöver se till helheten på regional och nationell nivå för att skapa förutsättningar för att det fungerar på lokal nivå.

### **Förutsättningar för och hinder för samverkan:**

Utredningen belyser vissa delar som att trycka på *skyldighet* för statliga myndigheter, inklusive länsstyrelser, regioner eller kommuner att samverka, belysa tydlighet i förväntningar, tydliga mål med samverkan, roller och ansvar.

Något som Laxå kommun särskilt håller med utredningen om är att kommuner tvingas ha många olika myndighetskontakter idag, vilka sällan är samordnade sig emellan, och i vissa fall dessutom har motstridiga uppdrag eller reglementen. Detta blir i många fall ohållbart för en kommun att förhålla sig till och skapar inga eller få förutsättningar för samverkan. Utredningen påpekar att länsstyrelserna har förutsättningar att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt att inom sina ansvarsområden samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser, vilket Laxå kommun anser inte riktigt sker idag. Här finns det förbättringspotential!

### **Kommunens självstyre**

En av utredningen utgångspunkter är den kommunala och regionala självstyrelsens betydelse, vars styrka bör tas tillvara. Utredningen skriver att kommunen bör kunna involveras mer i en effektiv samverkan, då behöver också kommunens roll stärkas, enligt Laxå kommun. Speciellt småkommuner hamnar ofta i skymundan när region och stat "styr" samverkan. Laxå kommun anser inte att det ska stå att kommunen *bör kunna* involveras mer, utan det bör snarare lyftas fram som ett *måste* för att utvecklingspolitiken ska nå sina mål.

### **Samverkan med civilsamhället**

Civilsamhället är en oerhörd kraft i samhället och Laxå kommun ser mycket positivt på att utredningen belyser vikten med samverkan mellan stat, region, kommun och civilsamhälle. Det är också viktigt att engagera näringslivet i utvecklingspolitiken på ett tydligt sätt, vilket Laxå kommun tycker bör beaktas ytterligare i den fortsatta utredningen.

### **Formaliserade dialogforum**

I sak är dialog alltid en god utgångspunkt för samverkan. Det är dock viktigt att samverkan inte fastnar i dialog. Vid samverkan som har effekt så behöver också beslut fattas. Den fortsatta utredningen kommer att titta närmare på olika samverkansmetoder och Laxå

kommun anser att det är viktigt att det inte enbart blir fokus på dialog utan även beslutsfattande.

**Regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik – ett eller två politikområden?**

Det är viktigt att inte tappa landsbygdsfrågorna inom ramen för andra utvecklingsfrågor, där landsbygdsutveckling kan behöva särskilt belysas i visa hänseenden. Däremot är det kanske viktigare att den politiska inriktningen, mål, styrning, ledning, uppföljning och samverkan fungerar väl mellan stat, region, kommun, civilsamhälle och näringsliv och att det arbetas aktivt med frågorna, än huruvida det är ett eller två politikerområden.

Paul Särnholm

1:e vice ordförande i kommunstyrelsen